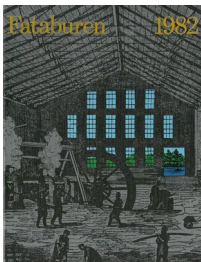

Tegelframställning, allmänt - tips på litteratur

[Bjerner, Lars, Skånes jord- och stenindustri](#) (1947)

Om tegelindustrins utveckling, lokalisering och näringspolitiska betydelse. Akademisk avhandling, Lunds universitet.

[Hidemark, Ove, Att bygga med tegel](#) : tegeltillverkningen i Skåne från hantverk till industri. // Fataburen. – 1982. – S. 149-184.

Nordiska museets årsbok Fataburen 1982 innehåller en mycket intressant översikt över tegelframställningen i Skåne under främst 1800-talet. Den är skriven av Ove Hidemark, arkitekt och professor vid Konsthögskolan i Stockholm.

Nilson, Olle, Boken om tegelriket : takteget, bruken, arbetet, ägarna (2006)

Med tegelriket avser Olle Nilson trakten kring Heby och Sala i Uppland och Västmanland. Här fanns under 1900-talet en mycket stor tegelproduktion, främst av taktegel. Författarens ambition har varit att skriva "en begriplig och lättläst, rättvisande och fullständig berättelse" om bruken. Han tycks verkligen ha fått med det mesta och även om allt är kopplat till Heby-trakten, är mycket giltigt också för övriga Sverige.

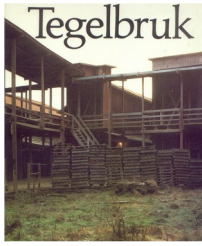
[Olsson, Lars-Eric, Tegelbruk i Sverige](#) [☞] : en branschinventering (1987). - (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer ; 1987:5)

I denna omfattande rapport från Riksantikvarieämbetet redovisar författaren resultatet av den inventering han gjorde av den svenska tegelindustrins anläggningar under 1900-talet.

[Skåniskt tegel](#) [☞] . - (Skånes hembygdsförbunds årsbok 1984)

Årsboken handlar både om tegelproduktion och om tegelbyggande i Skåne, från medeltiden och fram till slutet av 1900-talet. Bland annat förtecknas de tegelbruk som funnits i Skåne ca 1850-1985, 278 stycken.

[Tegelbruk](#) [↗] / utgiven av Riksantikvarieämbetet och Sveriges tegelindustriförening ; text: Lars-Eric Olsson (1987)

En historik över tegelbranschen i Sverige. Materialet bygger på en inventering som Riksantikvarieämbetet genomförde 1984-86. Inventeringen, som omfattade ca 350 bruk, presenteras i en särskild rapport, Tegelbruk i Sverige : en branschinventering, se ovan.

[Tegelbruksarbetare](#) [↗] i Sörmland : arbets- och levnadsförhållanden ... (1985)

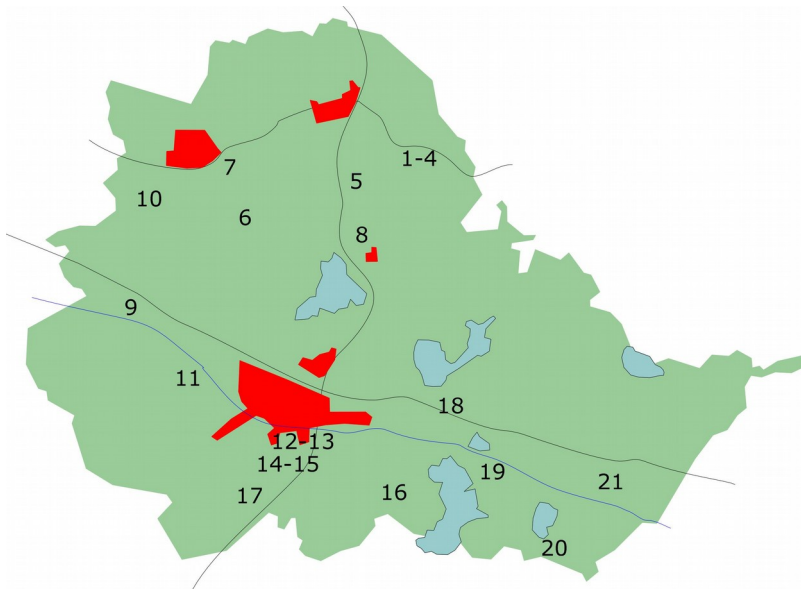
Har var det arbeta vid ett tegelbruk? 1980 startades en studiecirkel för att dokumentera arbetsförhållandena vid bruken i Sörmland. Deltagarna var födda runt sekelskiftet 1900 och hade mångårig erfarenhet av tegelbruksarbete. Hårt slit men också glada minnen, facklig organisering, luffare som logerade på bruken mm.

[Tägil, Tomas m.fl., Modernismens tegelfasader](#) [↗] (2011)

S. 71-84 om avvecklingen de svenska tegelbruken under 1900-talets sista decennier. Numera importeras nästan allt tegel, det mesta från Danmark.

Här har man bränt tegel i Svedala

Man har bränt tegel på många platser i Skåne. I en artikel i *Skånskt tegel* (Skånes hembygdsförbunds årsbok 1984) förtecknas 278 olika tegelbruk som funnits i landskapet från ca 1850 och framåt. Av dessa låg 19 i nuvarande Svedala kommun. Många var små gårdsbruk, men några betydligt större. Börninge tegelbruk var ett av Skånes största.

I skriften *Arbetsminnen*, utgiven av ABF och Svedala kommun 1990, beskriver etnologen Anna Kinell kortfattat 13 av Svedalabruken. Uppgifterna nedan kommer huvudsakligen från denna skrift.

1. Vismarlöv nr 2. 1870-talet.

2. Vismarlöv nr 9. 1853 – 1907.

3. Vismarlöv nr 13. 1870-talet – 00-talet. 1898 arbetade fem man med tillverkningen av tegelsten och rör. Som drivkraft hade man en kreatursvandring.

4. Vismarlöv nr 15. 1870-talet.

5. Hyby gård. 1870-talet – 1890-talet.

6. Torups säteris bruk. 1850-talet, 1870-talet – 1890-talet.

7. Bara tegelbruk. 1902 – 1993. De första decennierna tillverkades mur-, form- och radialtegel, både rött och gult. Den sista tiden var inriktningen gult fasadtegel. Man hade då ca 20 anställda.

8. Yddinge tegelbruk. Ca 1880, då under Klågerups gods, 1893 – 1952.

9. Skabersjö tegelbruk. Nämnt 1850, nedlagt på 1890-talet. Ett litet tegelbruk främst för godsets egna behov.

10. **Tjustorps tegelbruk.** 1946 – 1984. I början av 1980-talet hade bruket ca 70 anställda.
11. **Hyltarp.** 1850-talet.
12. **Stora Svedala nr 2.** 1850-talet – 1890-talet. Bruket låg troligen på den plats där man senare uppförde Försökstegelbruken.
13. **Försökstegelbruken.** 1904 – 1972. Bruket anlades av Sveriges tegelmästareförening bl.a för att kunna undersöka olika lerors lämplighet vid tegeltillverkning. 1965 förstörde en svår brand en stor del av bruket, men produktionen kunde senare återupptas.
14. **Aggarp nr 2.** 1870-talet.
15. **Aggarp nr 8.** Tillverkningen var inriktad på dräneringsrör, mur- och klinkerplattor.
16. **Lindholmen.** 1850-talet, 1870-talet – 1880-talet. Ett litet tegelbruk främst för gårdens egna behov. Det finns uppgifter om tegelbränning på platsen redan 1610.
17. **Snapparp.** 1850-talet.
18. **Börningeklosters bruk.** På Generalstabens topografiska karta från 1858 finns ett tegelbruk utmärkt nordväst om Börningekloster. Troligen har det förekommit tillverkning av tegel på godset även långt tidigare.
19. **Börninge tegelbruk.** 1884 – 1964. 1884 uppfördes vid Börninge station det som skulle bli ett av Skånes största tegelbruk. Som mest fanns mer än 110 arbetare vid bruket.
20. **Havgård.** 1840-talet – 1890-talet. Ett litet gårdsbruk som antagligen anlades i samband med ombyggnadsarbeten som gjordes på det närliggande Jordberga gods på 1840-talet.
21. **Lemmeströ.** Ca 1200. På Kungsbacken uppfördes en tegelmurad borg någon gång mellan mitten av 1100-talet och början av 1200-talet. Teglet brändes på en plats strax väster om Kungsbacken.

Tegelframställning, Svedala - tips på litteratur

Kartorna visar Yddinge, Börringe respektive Svedala tegelbruk, ca 1910.

Aktiebolaget Åbjörn Anderson Svedala 1882-1932 (1932). [S. 62-91: Maskiner och anordningar för tegelindustrin]

Andersson, Lauritz, Tjustorps tegelbruk. // Tegel. – 1947, h. 1, s. 13-14, 17-24.

Andersson, Leif, Sista bränningen på Barabruket. – Ill. // Sydsvenska Dagbladet. – 1993-06-10. [Se även artiklar i Skånska Dagbladet 1993-06-25 och 1994-04-08]

Arbetsminnen / utg. av Svedala kommun ; inventeringen genomförd av Anna Kinell (1990) [Förutom de stora kända tegelbruken - Börringe, Yddinge m.fl. - har det funnits ett antal små gårdsbruk. I skriften beskrivs dessa kortfattat]

Bergman, Kjell, "Gjuteriet 125 år". // Svedala-Barabygdens årsbok. - 2007, s. 37-114. [Åbjörn Anderssons mekaniska verkstad var en betydande tillverkare av allt slags utrustning för tegelbruk i Sverige och utomlands]

Blohm, Ann-Britt, En förmögenhet i Tegel. – // Skånska Dagbladet. – 1979-06-06. [Börringe tegelbruk]

Blomquist, Nils Knutsson, Bara tegelbruk. // Tegel. – 1947, h. 5, s. 91-92, 95-96, 99-100.

Börringe & Yddinge tegelbruk. // Tegel. – 1912, bilaga, s. 33-56.

Cronquist, Gustaf Wernerson, Svenska tegelbruk. – Helsingborg, 1916. [Kap. 3 om Börringe & Yddinge Tegelbruk]

Cronquist, Gustaf Wernerson, Sveriges Tegelindustriförenings kollektiva utställning. // Tegel. - 1914. [Rapporter från Baltiska utställningen i Malmö om Yddinge & Börringe tegelbruk (h. 8, s. 94), Försökstegelbruket (h. 9, s. 110-111) och Åbjörn Anderssons Mek. Verkstad (h. 11, s. 135-137)]

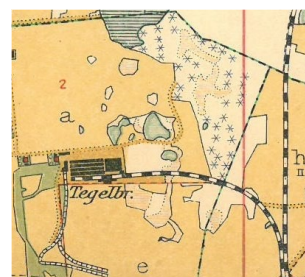
Darphin, Jean-Paul, Sockrets katedraler. (Rapport / Riksantikvarieämbetet ; 1993:3) [S. 133-134 om Börringe tegelbruk]

GEN, [sign. för Gustaf E. Nilsson], Svedala störst i tegel. // Svedala Nytt. – 1979, april, s. 2-3, 8.

Glimmeby, Börje, Inte bara bruket går i graven. – Ill. // Arbetet. – 1984-01-30. [Tjustorps tegelbruk]

Herslow, Karin, Deras jobb är hotade. – Ill. // Trelleborgs Allehanda. – 1983-09-02. [Tjustorps tegelbruk. Se även Skånska Dagbladet 25, 26 och 27 okt 1983]

Jakstrand, Mona, I minnet lever tegelbruket i Börringe. // Sydsvenska Dagbladet. – 1998-08-30.

Johannesson, Kerstin, Livet i Börringe stationsby under 1940-50-talet. . . // Svedala-Barabygdens årsbok. – 2009, s. 52-66. [Om människorna och husen, tegelbruket, järnvägen mm]

Järvestam, Hans-Anders, Så var det förr! Tegelbruket i Bara. // Svedala Runt. – 1993, h. 4, s. 22.

Larsson, Lennart, Ugnarna brann fram till 1964. // Skånska Dagbladet. – 1991-04-30. [Börringe tegelbruk]

Mårtensson, Eric, Hundra år i Vemmenhög. – Ill. // Skånes hembygdsförbunds årsbok. – 1978, s. 43-56. [Bland annat om tegelbruk i Börringe och i Havgård]

Nielsen, Kerstin, En tegelugn i Lemmeströ - en av de äldsta i Skåne?. // Ale. – 1978, h. 1, s. 13-24.

Priedits, Janis, Industrilok i Skåne - Malmöhus län (1995). [Tegelbruken i Bara, Börringe, Svedala och Yddinge]

Så var det förr!. // Svedala Runt. – 1990, h. 5, s. 18-19. [Yddinge tegelbruk]

Wallstrand, Lennart, Ett modernt tegelbruk : den första tegeltrucken i Tjustorp. // Förbundskamraten. – 1947, s. 194-195.

Tegelmästareskolan och Försökstegelbruket

1905 startade Tegelmästareskolan sin verksamhet i Svedala, liksom Försökstegelbruket. Man tog årligen emot ett tiotal elever från hela landet och även från övriga nordiska länder.

Under årens lopp gav man ut flera minnesskrifter:

- Sveriges tegelmästareförenings Tegelmästareskola i Svedala och Försökstegelbruket 1905-1914 (1914) med en omfattande bilaga.

- Sveriges tegelmästareförenings Tegelmästareskola i Svedala och Försökstegelbruket 1915-1929 (1929)

- Sveriges tegelmästareförenings Tegelmästareskola, Svedala 50 år

(1954)

Bern, Richard, Tegelbruket brinner!. // Svedala-Barabygdens årsbok. – 2008, s. 40-54. [Brand i Försökstegelbruket 1965]

Lundström, Hilding, Sveriges Tegelmästareförenings Tegelmästareskola, Svedala. // Lerindustrien. – 1945, h. 2, s. 7-10.

Sahlée, Bo, Tegel i Svedala : Tegelmästareskolan - Försökstegelbruket : tillverkning av tegelbruksmaskiner. // Svedala-Barabygdens årsbok. – 2005, s. 48-62.

Storbrand i Svedala Tegelbruk. – Ill. // Arbetet. – 1965-05-26. [Se även Sydsvenska Dagbladet 2005-12-01].

Tegeljubileum i Svedala. // Sydsvenska Dagbladet. – 1929-11-17.

Tegelmästareföreningen hedrar sina veteraner. – Ill. // Trelleborgs Allehanda. – 1943-04-16.

Tegelmästaremöte i Svedala två dagar. // Arbetet. – 1940-10-19.

Tegelmästareskolan i Svedala. // Tegel. - 1913, h. 7, s. 76.

Teglmesterskolen i Svedala / "En tidligere elev". // Lerindustrien. – 1945, h. 4, s. 18, 21-23.

Varma hyllningar vid tegelskolans femtioårsjubileum. // Sydsvenska Dagbladet. – 1954-10-19.

Även Skånska Dagbladet denna dag.

Før Fanden faar Sko paa ...

Før Fanden faar Sko paa, i Lergraven ned,
han tjener sit Brød i sit Ansigts Sved.
Paa Sommerens Dage, naar Solen staar højt,
er Leret som Bly, og hans Arbejde drøjt.
Og kommer der Regn, staar han uden Læ
med Klumper og Klamper fra Saal og til Knæ.

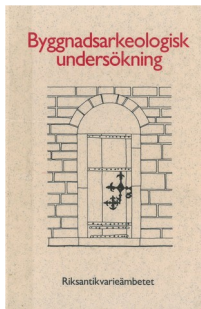
Men han er en Svend og gaar ikke omkuld,
i Sol eller Regn faar han Tipvognen fuld.
Og Leret, som klumper sig fast om hans Ben,
skal brændes og blive til Rør eller Sten.
Saadan han hver Dag fra tidligste Gry
er med til at bygge vor Gade og By.

Aage Hermann

Tegelarkitektur - tips på litteratur

Tegelarkitektur, allmänt

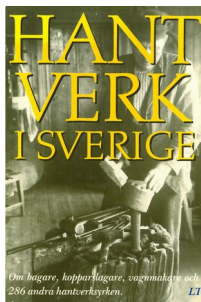

Andersson, Karin, Byggnadsarkeologisk undersökning : det murade huset / Karin Andersson, Agneta Hildebrand (1988)

Boken riktar sig främst till byggnadsantikvarier. Den vill ge svar på frågor som: vad kallas det här, hur gammalt kan det vara, hur kan jag dokumentera det?

[Björk, Cecilia, Så byggdes husen 1880-1980](#) : arkitektur, konstruktion och material i våra flerbostadshus under 100 år / Cecilia Björk, Per Kallstenius, Laila Reppen (1983)

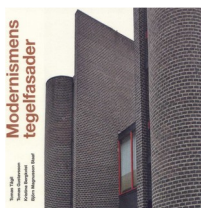
[Hidemark, Ove, Murare](#) . – Ill. // Hantverk i Sverige: om bagare, kopparslagare, vagnmakare och 268 andra hantverksyrken. - 1989. - S. 216-225.

Om murarens arbete genom tiderna, skråväsende, murningsförband med mera.

[Lindgren, Jack, Tegel](#) : tillverkning - konstruktion - gestaltning / Jack Lindgren & Jan Moeschlin (1985)

Boken behandlar olika slag av tegelframställning, men beskriver framför allt murverk, murningsarbete och byggnadsstilar genom tiderna.

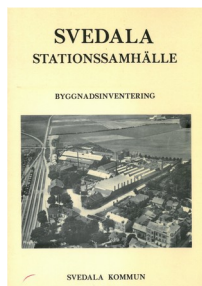

[Tägil, Tomas m.fl., Modernismens tegelfasader](#) (2011)

S. 15-83 om tegelarkitekturen i Sverige under tiden 1930-1975.

Tegelarkitektur i Svedala

[Andersson, Inger, Svedala stationssamhälle](#) : byggnadsinventering utförd 1980 (1981)

Skriften är en sammanfattning den byggnadsinventering som gjordes 1979-80 i Svedalas centrum. På Svedala bibliotek finns kopior av originaldokumenten, ca 650 s. Man kan där i detalj följa alla förändringar som husen genomgått under årens lopp.

[I teglets spår](#) (1986)

1981-82 studerade och lärare och elever vid Konsthögskolans Arkitekturskola tegelarkitekturen i Svedala. Resultatet blev bland annat denna skrift. Den ger många exempel på byggnadsdetaljer liksom på såväl lyckade som mindre lyckade förändringar av byggnaderna.

Särskilda byggnader

Husen finns oftast utförligt beskrivna i Svedala kommuns byggnadsinventering 1979-80.

Almgatan 7 (Fridhill). Kring 1990 stod en strid om huset. Kommunen ville riva det och anlägga en parkeringsplats där, medan andra ville bevara det och dess unika allmogeträdgård. Huset och trädgården bevarades:

- Fredrikson, Bengt, Regeringsingripande räddar Almgatan 7. – Skånska Dagbladet. – 1985-08-30.
- Viebusk, Marianne, Låt allmogeträdgården leva. – Ill. // Sydsvenska Dagbladet. – 1989-01-26 [se även SDS 1989-05-25].
- Roijer, Per, Unik trädgård blev P-plats. // Sydsvenska Dagbladet. – 1990-05-26 [se även Arbetet 1990-05-07].
- Stjernström, Monica, Gamla Fridhill åter. – Ill. // Sydsvenska Dagbladet. – 1990-08-09.
- Nu är tiotalsvillan ståndsmissig igen. // Arbetet. – 1991-04-25.
- Roijer, Per, Almas trädgård väcks till liv. // Sydsvenska Dagbladet. – 1991-05-04.
- [Larsson, Marie, Dokumentation av Fridhill](#) : en allmogeträdgård i Svedala (1990). [Stencil / Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsplanering ; 90:1].

Centralskolan:

- Thornberg, Bror, Svedala Centralskola. // Tegel. – 1959, h. 5, s. 86-87. [artikeln finns på internet, www.spef.org/bibliotek/tegel/nummer/Tegel_1959_5.pdf .

Hantverkaregatan 4:

- Eriksson, Ida, De renoverade fram det gamla igen. // Lokaltidningen. - 2014, v. 17.

Kyrkogatan 19. Herman Åbjörnssons bostadshus. Byggt ca 1900:

- Gamla Svedala. // Svedala Runt. – 1994, h. 6, s. 11.

Storgatan 12:

- Jakstrand, Mona, Två års arbete belönat. // Sydsvenska Dagbladet. – 1998-12-18. [Svedala kommuns arkitekturpris. Se även Arbetet denna dag].
- Pernbro, Marianne, Paradvåning vid Stortorget. // Arbetet. – 1997-06-17.

Tegelbruksgatan 1. Villa Bernsbo:

- Sandberg, Elisabeth, Villa Bernsbo säljs. // Skånska Dagbladet. – 2002-04-03.
- Björnsson, Elisabeth, Nyfriserad villa i fornstor glans. // Sydsvenska Dagbladet. – 2003-01-29.

Åbjörn Anderssons mekaniska verkstad:

- [Arkitektguide Skåne](#) - 1900-talet (2000). [S. 98-99 om Svedala-Arbrås kontorshus vid Stationsplan].
- [Dahlström, Eva, Den svenska verkstadsindustrin och kulturmiljövården](#) (2001). [S. 73-82 om byggnaderna på Svedala-Arbrås industriområde].

Konst och litteratur - tips på litteratur

Det finns i Svedala ett par konstverk som knyter an till ortens tegelhistoria.

I kommunhusets entré finns sedan 1998 en tegelskulptur av Ulla Viotti, "Hyllning till teglet".

Eurén, Lotta, Kommunal hyllning till teglet. // Skånska Dagbladet. – 1998-04-07.

Löfgren, Rickard, Flammande hyllning till traditionen. // Sydsvenska Dagbladet. – 1998-06-27. [Se även Arbetet och Skånska Dagbladet 1998-06-26].

Sandberg, Elisabeth, Ett konstverk av tegel. // Skånska Dagbladet. – 2002-04-09.

På platsen där Försökstegelbruket låg har det nu vuxit upp ett bostadsområde. Där kan man se Bie (eg. Birgitta) Norlings skulptur Tegelmästaren (2004).

Engström, Carina, "Tegelmästaren". // Svedala-Barabygdens årsbok. – 2011, s. 80-81.

Till den offentliga konsten kan man kanske också räkna utformningen av gatumiljön. Det har tillkommit ett antal nya cirkulationsplatser som man har valt att dekorera med tegelkross (eller hela tegelstenar), just med tanke på Svedalas historia.

Cirkulationsplats vid Hyltarpsvägen

Litteratur

Det finns inte skrivit så mycket om tegelbruk i skönlitterär form (tegelstensromaner är något annat), men här följer i alla fall några exempel.

Evander, Per Gunnar, Tegelmästare Lundin och stora världen (1970)

1970 gav Per Gunnar Evander ut romanen Tegelmästare Lundin och stora världen. I denna "pseudodokumentär" förläggs handlingen till ett litet tegelbruk utanför Gävle, ett bruk som sett sina bästa dagar och snart skall läggas ner. Tiden är 1950- och 60-talet.

Romanen beskriver ett sextiotal fotografier tagna av den tämligen misslyckade fotografen Axel Schröder. Evander har inte främst skrivit en arbetarskildring, men ger ändå en bild av det tunga arbetet på bruket. Där finns förutom tegelmästaren också andra yrkesmän som brännare, inskjutare, bortsättare, portmurare, krossare med flera.

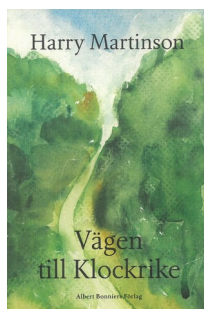
Johnsson, John [pseud. för Johan Gustaf Johansson], Från tegelugn och torklador : en tegelbruksarbetares upplevelser (1939)

Denna självbiografiska roman skildrar författarens arbete vid olika tegelbruk i Mellansverige vid tiden för förra sekelskiftet. Det är ingen stor litteratur, men [ger en bild av hur arbetet kunde gå till](#) 📄 vid ett bruk.

Korch, Morten, Det gamle teglværk (1942)

Morten Korch (1876-1954) var en av Danmarks mest folkkära och produktiva författare. Hans böcker präglades av konservativa värderingar, folklighet och humor. Ett tjugotal titlar är översatta till svenska, dock inte *Det gamle teglværk*. Boken följer huvudpersonen Nikolajs kamp för att rädda ett misskött tegelbruk på Själland.

Martinson, Harry, Vägen till Klockrike (1948)

Läsaren får följa luffaren Bolle på hans vandringar genom Sverige. För luffarna kunde tegelbruken erbjuda både värme och nattlogi, ibland också arbete.

Nizami, Berättelsen om den gamle som slog tegel och om den beskäftige ynglingen.

Tegelslagning har gamla anor. Den persiske författaren Nizami (1141–1209) skrev om det, [här](#) i översättning av Eric Hermelin (Persisk balsam / i urval och med inledningar av Carl-Göran Ekerwald. – Stockholm, 2007).

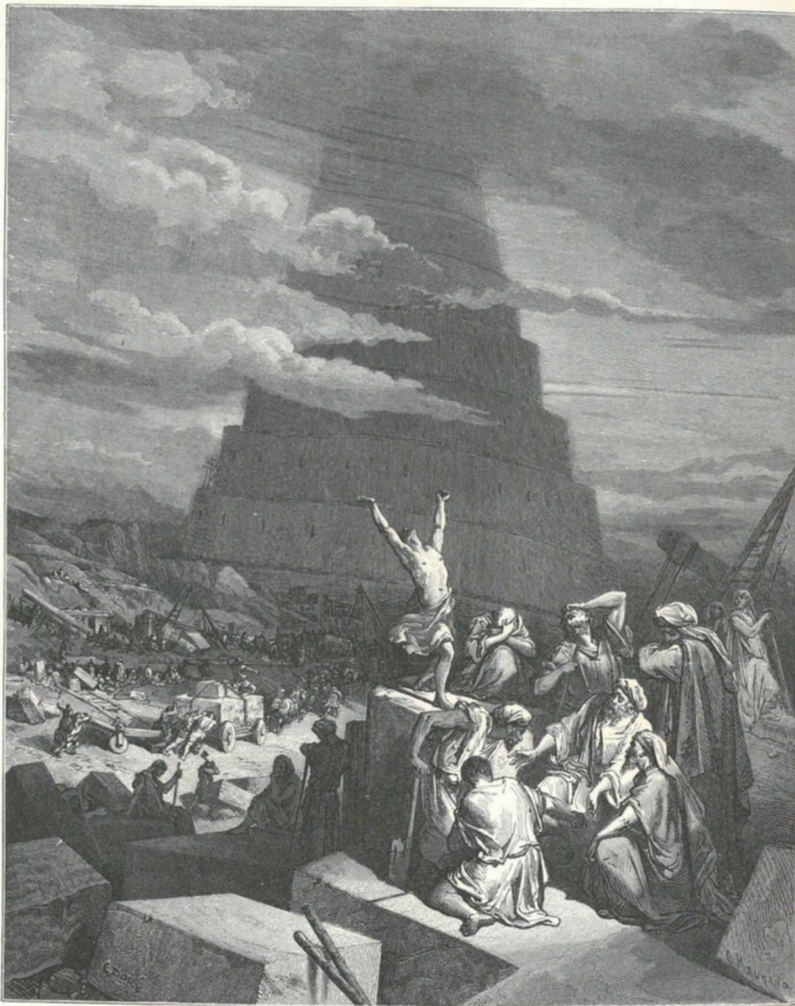
Zetterström, Margareta, Tegelbruket : novell. // LO-tidningen. - 1990, h. 49, bilagan Ackord nr 4, s. 20.

Ett barndomsminne. Två flickor tar sig i hemlighet in på tegelbruket, där arbetet är i full gång.

Länkar om tegelbruk

- [Bjersunds tegelbruksmuseum i Bjerred](http://www.hembygd.se/lomma) <http://www.hembygd.se/lomma> Hembygdsföreningen i Lomma kommun har hand om Bjersunds tegelbruk från 1850-talet.
- [Det gamla tegelbruket vid Julita gård i Södermanland](#) [You Tube](#) . Sedan 1700-talets början har det funnits ett tegelbruk på Julita gård. Bruket var oavbrutet igång på en och samma plats fram till 1932. Denna film från 1928 visar hur man där en gång slog tegel. 17 minuter.
- [Gunnarps tegelbruk i Tjörnarp](#) . Tips på utflyktsmål från Föreningen Industrihistoria i Skåne (tips 3).
- [Korsberga tegelbruk](#) i Västergötland tillverkade tegel fram till 1969, då bruket lades ned.
- [Ringovnen](#) . Tegelbruksmuseum i danska Nivå, mellan Köpenhamn och Helsingör.
- [Sista tegelbruket har slocknat](#) . Artikel i Sydsvenska Dagbladet 2005-04-21 om Kaniks tegelbruk, som blev Skånes sista.
- [Tegelakademin](#) . Skurups och Svedalas gemensamma projekt för att dokumentera tegelarkitektur och tegelproduktion i de två kommunerna.
- [Tegelbruk - Länsstyrelsen i Skåne](#) . Sida om tegelproduktionen i Skåne.
- [Tegelrester](#) . Bilder från vad som återstår av Heby tegelbruk, en gång ett av de största bruken i Sverige.
- [Teglets historia](#) . Wikipedia.
- [Tidskriften Tegel \(1935-1987\)](#) . Tidskriften kom ut under perioden 1911-1987. Utgivare var Svenska Tegelindustriföreningen. Man har här låtit skanna in alla årgångar från och med 1935.
- [Yddinge tegelbruk](#) . I en intervju från 1975 berättar Hakon Köhler om Yddinge och Börringe tegelbruk. Det var Hakon Köhlers farfar som startade de båda bruken.

Övermod

Tornbyggnaden i Babel.

Gustave Doré

Babels torn och språkförbistringen

Hela jorden hade samma språk och samma ord. När människorna flyttade österut fann de en dal i Shinar där de bosatte sig. ”Nu skall vi slå tegel och bränna det”, sade de till varandra. De använde tegel som byggsten, och som murbruk använde de beck. De sade: ”Låt oss bygga en stad, med ett torn som når ända upp i himlen. Vårt namn blir känt, och vi slipper vara skingrade över hela jorden.”

Då steg Herren ner för att se staden och tornet som människorna byggde. Herren sade: ”De är ett enda folk och har alla samma språk. Detta är bara början. Nu är ingenting omöjligt för dem, vad de än föresätter sig. Låt oss stiga ner och skapa förvirring i deras språk, så att den ene inte förstår vad den andre säger.” Och Herren skingrade dem från denna plats ut över hela jorden, och de slutade att bygga på staden. Därför kallas den Babel, ty där skapade Herren språkförbistringen på jorden, och därifrån skingrade han människorna ut över hela jorden.

1 Mos, 11 kap